

Библиотека „Проф. Цани Калянджиев“

Книга пета

Гл. ас. д-р Светлозар Стефанов

**СЧЕТОВОДНИЯТ БАЛАНС –
МИНАЛО И НАСТОЯЩЕ**

И У - Варна

120600000550

2006

Издателство „Наука и икономика“
Икономически университет - Варна

657.3
025

Редакционна колегия

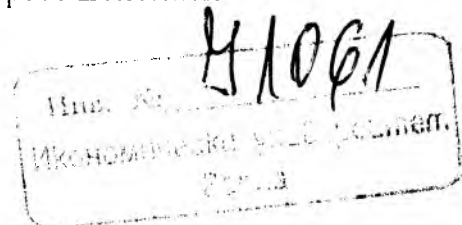
Гл. редактор – проф. д-р ик. н. Бойко Атанасов

Зам.-гл. редактор – проф. д-р ик. н. Тодор Ненов

Членове: проф. д-р ик. н. Калю Донев, проф. д-р Фотин Марчев,
доц. д-р Иван Кълвачев, доц. д-р Анна Кънчева,
доц. д-р Зоя Младенова, доц. д-р Димо Ангелов,
доц. д-р Иван Желев, доц. д-р Светла Ракаджийска,
доц. д-р Димитър Стефанов

Редакционен съвет

акад. Никола Попов, акад. Петър Кендеров,
проф. д-р ик.н. Георги Димитров, проф. д-р ик.н. Здравко Ковачев,
проф. д-р ик.н. Николинка Сълова, проф. д-р ик.н. Петко Илнев,
проф. д-р ик.н. Гено Генов, проф. д-р ик.н. Цветан Коцев,
проф. д-р ик.н. Пеню Михайлов, проф. д-р ик.н. Лилия Каракашева,
проф. д-р ик.н. Методи Кънев, проф. д-р ик.н. Атанас Леонидов,
проф. д-р ик.н. Камен Каменов, проф. д-р ик.н. Нигрета Величкова,
проф. д-р ик.н. Асен Ковачев, проф. д-р ик.н. Кирил Тодоров,
проф. д-р ик.н. Александър Димитров, проф. д-р ик.н. Иван Кънчев,
проф. д-р ик.н. Иван Стойков, проф. д-р ик.н. Мойно Мойнов,
проф. д-р ик.н. Атанас Дамянов, проф. д-р Панайот Щерев,
проф. д-р Манол Рибов, проф. д-р Христо Кожухаров,
проф. Андрей Андреев, доц. д-р Стоян Александров,
доц. д-р Евгени Радев, ст.н.с. I ст. д-р ик.н. Гарабед Минасян,
ст.н.с. II ст. д-р Митко Димитров, ст.н.с. II ст. д-р Васил Цанов,
ст.н.с. II ст. д-р Стоян Тотев, ст.н.с. II ст. д-р Матю Матев,
ст.н.с. II ст. д-р Аврам Ескенази

© Св. Стефанов, 2006.

ISBN-10 954-21-0249-6

ISBN-13 978-954-21-0249-6

СЪДЪРЖАНИЕ

Резюме на български език	5
Резюме на руски език	6
Резюме на английски език	7
Резюме на немски език	8
Увод	9

Глава първа

Теоретични основи на счетоводния баланс 12 |

1.1. Относно теоретичната същност на понятието „счетоводен баланс“	12
1.2. Концепции за баланса в българската счетоводна теория	15
1.2.1. Зараждане на концепцията за счетоводния баланс в България през периода от 1850 г. до началото на 50-те години на XX век ...	16
1.2.2. Теоретични концепции за счетоводния баланс от началото на 50-те до края на 80-те години на XX век	27
1.2.3. Развитие на теорията за счетоводния баланс от началото на 90-те години на миналия век до наши дни	34
1.3. Проблеми при нормативното регламентиране, типовата балансова схема и структурата на счетоводния баланс	37

Глава втора

Балансови теории 59 |

2.1. Балансова теория за статичния баланс	61
2.2. Балансова теория за динамичния баланс	66
2.3. Балансова теория за органичния баланс	73

Глава трета

Теоретични аспекти на проблема за оценките в баланса 79 |

3.1. Относно теоретическата същност на оценката като счетоводен способ	79
3.2. Видове оценки, използвани за представяне на активите и пасивите в счетоводния баланс	88

3.2.1. Историческата цена като мерна база за представяне на активите и пасивите във финансовите отчети	90
3.2.2. Справедливата стойност като мерна база за представяне на активите и пасивите във финансовите отчети	94
3.3. Нормативно регламентиране на оценката на активите и пасивите в българското законодателство	100

Глава четвърта

Проблеми при представянето на отчетните обекти в счетоводния баланс	108
4.1. Активите, пасивите и собственият капитал като елементи на финансовия отчет	108
4.2. Проблеми при представянето на задбалансовите активи и пасиви	126
4.3. Проблеми при представянето на периодно-разграничителните пера	132
4.4. Съвременни тенденции за представяне на отчетните обекти в счетоводния баланс	141
Заклучение	147
Използвана литература	150

СЧЕТОВОДНИЯТ БАЛАНС – МИНАЛО И НАСТОЯЩЕ

Гл. ас. д-р Светлозар Стефанов

Резюме

Обект на разглеждане в настоящата монография е проблемът за същността, значението и предназначението на счетоводния баланс в българската счетоводна теория и практика от края на XIX и началото на XX век до наши дни. В изследването се разглеждат два основни кръга въпроси: първо – въпроси, свързани с изясняване на теоретическата същност на счетоводния баланс, и второ – въпроси, свързани с оценките на отчетните обекти, представени в счетоводния баланс.

Отделено е необходимото внимание на балансовите теории, възникнали през първата половина на миналия век, голяма част от постановките на които понастоящем са залегнали в директивите на Европейския съюз по проблемите на отчетността и международните счетоводни стандарти. Разгледани са въпроси, свързани с нормативното регламентиране на балансовата схема, възможностите за представяне на задбалансовите активи и пасиви и т.нар. периодно-разграничителни пера. Посочени са и някои тенденции при представянето на информацията в счетоводния баланс на съвременния етап, предопределени от интересите на външните потребители на информация от финансовите отчети. В заключение се прави изводът, че независимо от все по-намаляващата роля и значение на счетоводния баланс като източник на информация за вземането на инвестиционни решения, той ще продължи и за в бъдеще да бъде един от основните елементи на годишния финансов отчет. Посредством анализирането му външните и вътрешните потребители ще могат да правят определени изводи както по отношение на имущественото състояние на предприятието, така и на неговата имуществена и капиталова структура.

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС – ПРОШЛОЕ И НАСТОЯЩЕЕ

Гл. асс., д-р Светлозар Стефанов

Резюме

Объектом рассмотрения в настоящей монографии является проблема сущности, значения и назначения бухгалтерского баланса в теории и практике бухгалтерии в Болгарии, начиная с конца XIX и начала XX века вплоть до наших дней. В исследовании рассматриваются два основных круга вопросов: во-первых, это вопросы, связанные с выяснением теоретической сущности бухгалтерского баланса, и, во-вторых, вопросы, касающиеся оценки объектов учета, представленных в бухгалтерском балансе.

Уделено должное внимание теориям баланса, возникшим в первой половине прошлого столетия, большая часть установок которых сегодня лежит в основе директив Европейского союза по проблемам учета и международных стандартов учета. Рассматриваются вопросы, связанные с нормативной регламентацией балансовой схемы, с возможностями представления забалансовых активов и пассивов и с так называемыми периодоразграничивающими статьями. Указаны некоторые тенденции представления информации в бухгалтерском балансе на современном этапе, предопределенные интересами внешних потребителей информации финансовых отчетов.

В заключение делается вывод, что, несмотря на уменьшение роли и значения бухгалтерского баланса как источника информации для принятия инвестиционных решений, тем не менее он и впредь будет одним из основных элементов годового финансового отчета. Посредством его анализа внешние и внутренние потребители смогут делать определенные выводы, касающиеся как состояния имущества предприятия, так и структуры его имущества и капитала.

THE BALANCE SHEET - PAST AND PRESENT

Chief Assist. Prof. Svetlozar Stefanov

Abstract

The subject of the present monograph is the issue of the nature, importance and purpose of the balance sheet in the accounting theory and practice of Bulgaria from the end of the XIXth and the beginning of the XXth century till present day. The study discusses two main groups of issues: first - issues connected with establishing the theoretical character of the balance sheet, and second - issues connected with the evaluation of accounting objects, presented in the balance sheet. The due attention is paid to balance sheet theories that appeared in the first half of the previous century, a great number of the formulations of which have now entered the directives of the European Union on the issues of accountancy and the International Accounting Standards. The study examines some issues related to the normative regulation of the balance scheme, the possibilities of representing assets and liabilities lying behind the balance and the so-called time period differentiating items. There are given some trends in the presentation of information in the balance sheet at the current stage, predetermined by the interests of external users of the information found in financial statements. Finally, there has been drawn the conclusion that despite the declining role and significance of the balance sheet as a source of information in the making of investment decisions, it will continue to be one of the main elements of the annual financial report. By analyzing it, external as well as internal users will be able to draw certain conclusions regarding not only the property status of the enterprise, but also its property and capital structure.

DIE BILANZ - VERGANGENHEIT UND GEGENWART

Oberassistent Dr. Svetlozar Stefanov

Zusammenfassung

Gegenstand der vorliegenden Monografie sind Wesen, Bedeutung und Bestimmung der Bilanz in der Theorie und Praxis des bulgarischen Berichtwesens seit Anfang des 20. Jahrhunderts bis zur Gegenwart. In der Monografie werden zwei grundlegende Problemfelder behandelt: einerseits die theoretischen Aspekte der Bilanz und andererseits die Bewertung der Berichtsposten in der Bilanz. Eine besondere Aufmerksamkeit wird den verschiedenen Bilanztheorien gewidmet, die in der ersten Hälfte des vorigen Jahrhunderts entstanden sind, deren Kernpunkte den europäischen Richtlinien für Berichtwesen und den internationalen Buchhaltungsstandards zugrunde liegen. Es werden Fragen nach der normativen Regelung des Bilanzschemas, nach den Möglichkeiten für die Erfassung der Rechnungsabgrenzungsposten für Aktiva und Passiva sowie nach den so genannten periodisch abgrenzenden Posten behandelt. Es sind einige Tendenzen für die Erfassung der Information in der gegenwärtigen Bilanz erörtert, die auf die Interessen externer Benutzer an Information aus den Finanzberichten basiert. In der Zusammenfassung wird darauf hingewiesen, dass unabhängig von der verminderten Rolle und Bedeutung der Bilanz in ihrer Eigenschaft als Informationsquelle für Investitionsentscheidungen, wird sie auch in Zukunft ein grundlegendes Element der Jahresabrechnungsberichte sein. Die internen und externen Benutzer werden weiterhin in der Lage sein, durch die Bilanzanalyse bestimmte Schlussfolgerungen sowohl in Bezug auf den Vermögenszustand des Unternehmens als auch auf seine Vermögens- und Kapitalstruktur zu ziehen.